Список використаних джерел

1. Зубалій О., Рященко Д. Освітній рух в добу національно-державного відродження // Український істор. журн. 1998. № 3. С. 12–23.
2. Тхоржевський Д., Вихрущ А. Трудова політехнічна школа: міфи і реальність (1917–1945 рр.). К., 1994. 270 с.
3. Рання історія Академії Наук України (1918–1921) / під ред. Ю. Храмова, В. Кучмаренко та ін. К., 1993. 245 с.

Ніна Сорока

ПРОБЛЕМА ЧИТАННЯ СЕРЕД МОЛОДІ
(за матеріалами опитування учнів і студентів м. Старобільська)

Книги – морська глибина.
Хто в них пірне аж до дна,
Той, хто і труду мав досить,
Дивнії перли виносить.
Іван Франко

Проблема читання є наразі актуальною, бо саме через такий вид діяльності можна виховати всебічно розвинену людину, громадянина, особистість, хоча деякі й вважають цей спосіб саморозвитку застарілим, нудним, навіть порівнюють його з атавізмом людства.

На противагу цій думці ось що пише Т. Вилежганіна: «Читання є складним для пізнання феноменом. Так, Іммануїл Кант вважав його «річчю в собі», тобто непізнаним на раціональному рівні поряд із таким поняттям, як «свобода». Формуючись протягом тисячоліть під впливом релігійних, культурних, соціальних, технологічних факторів, читання ввібрало в себе всі особливості різних епох» [1, с. 5].

Але нині процес читання стає все дедалі рідшим у житті українців, особливо серед молоді. І справа навіть не в тому, щоб читати виключно паперову книгу (електронний варіант теж має свої переваги), а в тому, що читання взагалі перетворюється на якесь унікальне явище. Тож можна казати про певну трансформацію читання та загального розуміння потреби людини в ньому.

Дійсно, важко не погодитись з Листвак, яка пише «…читання як таке зазнало суттєвих змін. Користування екранними носіями, збільшення обсягів інформації та розвиток соцмереж і новинних ресурсів зумовили фрагментарність сприйняття, переважання картинки, а не слова, неспроможність сконцентруватися на довгому тексті, звичку читати, вихоплюючи ключові слова. Сучасний читач здебільшого привчений

«ковтати» сюжети (байдуже, в якій формі – книга, комікс, фільм/серіал, комп'ютерна гра), а не вдумливо насолоджуватися текстом. При цьому зросла швидкість сприйняття інформації, що можна віднести до позитивних змін» [3, с. 87].

Але зріст швидкості сприйняття інформації не характерезується такою ж якістю. До того ж вільний доступ до будь-якої літератури, її жанрове і тематичне розмаїття сприяють тому, що читач стає дещо «розбалуваним». Завдяки Інтернету всі, хто бажає може або придбати книгу, або знайти її в загальному доступі. Читач втрачає потребу щоразу ходити до бібліотеки чи книгарні. І, здавалося б, це має заохочувати до читання, але чомусь цього не відбувається. Можливо річ не в появі мережі Інтернет чи доступності книг?

Треба говорити не про занепад популярності читання як такого, а насамперед про духовну «збіднілість» читача, через яку і відбувається спад інтересу до читання.

Одразу згадується вислів Йоганна Гете: «Література вимагає не тільки талановитого письменника, а й талановитого читача». Підтвердженням цих слів є роман Джека Лондона «Мартін Іден», головний герой якого, тільки після того, як оволодів достатніми знаннями, почав цікавитися і розумітися в літературі, до того ж і сам став письменником.

Нами було проведено мініанкетування в соціальній мережі Instagram, мета якого була встановити популярність читання в житті респондентів.

В опитуванні взяло участь 75 осіб, віком від 12 до 28 років.

Перше питання звучало так: «Чому читання, на Вашу думку, є не дуже популярним явищем?».

Відповіді були такими: 44 респонденти відповіли, що надають перевагу Інтернету і соціальним мережам, 18 – що не мають на читання часу, 5 респондентів зізналися, що їм просто не подобається це заняття, 8 осіб аргументували тим, що зараз книги дорого коштують.

«Як часто Ви читаєте за власним бажанням? (Тобто книги не з шкільної чи університетської програм)», – це друге питання анкети.

Відповіді розподілилися таким чином: 41 з 75 відповіли, що читають не систематично, а «коли прийдеться», 14 осіб зазначили, що читають декілька разів на місяць, 15 – декілька разів на тиждень. Лише 5 респондентів проводять деякий час за книгою кожен день.

Далі говорили про вибір між паперовим та електронним варіантами книг.

24 респонденти обирають при читанні паперову книгу, 21 – електронну. 18 осіб не змогли визначитися, але надають перевагу паперовій. 12 опитаних найчастіше обирають електронне джерело, хоча й не нехтують і друкованим варіантом.

Наступне питання було таким: «У вільний час що Ви оберете:

почитати будь-яку книгу чи переглянути будь-який фільм?».

Більша частина респондентів (а саме 56) обрали другий варіант, 19 – надали перевагу книзі.

Що стосується вибору між переглядом фільму за мотивами книги та прочитанням самої книги відповіді розділилися наступним чином: 45 опитаних обрали перегляд фільму, 30 – книгу, за мотивами якої знято фільм.

Отже, аналізуючи результати опитування, можна зробити такі висновки: читання справді потребує популяризації, бо, на жаль, займає мало часу в житті молодого покоління. Дехто навіть не усвідомлює себе читачем через байдужість до читання.

У книзі «Схід/Захід», співавторами якої є М. Бондар та С. Жадан, є одне з есеїв Сергія Вікторовича під назвою «Читай та запам'ятовуй». У ньому автор розмірковує про вартість книги (у переносному й прямому значеннях), про стан книгарень у маленьких містечках. Наприклад, згадуючи про рідне місто, Жадан з сумом констатує, що з трьох його улюблених книгарень уціліла лише одна [2, с. 18–21], а що вже казати про села та селища, де у кращому випадку буде лише одна сільська бібліотека.

Крім того, що треба самій людині зрозуміти для себе роль книги, підвищення інтересу до читання повинно забезпечуватися і на інших рівнях та інститутах: у родині, у школі, у місці проживання та, безперечно, на рівні держави.

Отже, згадаємо славнозвісні рядки Великого Кобзаря, що є і нині актуальними:

«Учітесь, читайте,
І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь» [4, с. 249].

Список використаних джерел

1. Вилегжаніна Т. Криза читання як сучасна проблема світового рівня / Т. Вилегжаніна // Бібліотечна планета. – 2011. – № 4. – С. 4–6. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bp_2011_4_1.
2. Жадан С. Коли спаде спека. Бриколаж / С. Жадан, М. Бондар. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2015. – 136 с.
3. Листвак Г. Б. Дослідження читання в Україні: результати і значення / Г. Б. Листвак // Наукові записки [Української академії друкарства]. Серія: Соціальні комунікації. – 2015. – № 2. – С. 84–90. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzck_2015_2_12.
4. Шевченко Т. Кобзар / Т. Шевченко. – К.: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, 1993. – С. 249.